

<i>Prihodki:</i>		
pridelan med	110 kg,	
od tega:		
prodan med	80 kg	
podarjen med	30 kg	
<hr/>		
Skupaj	110 kg	

Podarjen med računam kot prodan.
Med prodajam po 400 SIT za kilogram. Skupni prihodek je torej 44.000 SIT.

<i>Odhodki:</i>		
Nakup sladkorja cena sl. kg/SIT		Skupaj SIT
<hr/>		
156 kg	86	13.416 SIT

<i>Preostali odhodki:</i>			
Naziv	Enota	Cena/kos-lit.	Skupaj SIT
<hr/>			
pl. kad	kos	1500	1500
bavyvarol	kos	600	600
popr. panja	kos	2000	2000
les za panj	kos	2000	2000
satnice	kos	4000	4000
bencin avt.	1/22.4	64.1	1436
bencin mot.	1/9.6	64.1	615
olje	1/0.5	800	400
<hr/>			
Skupaj SIT			12.551

Delo in čas:

Čebelnjak sem obiskal osemkrat, v njem pa sem se zadržal po eno uro. Če uro računam po 5 DEM, seveda v tolarški protivrednosti, to zneso 5.840 SIT. Dodam naj še, da sredstev, kupljenih v prejšnjih letih, nisem obračunal, prav tako nisem upošteval amortizacije.

Rekapitulacija:

Naziv	Skupaj SIT
<hr/>	
Prihodki	44.000
Vsi odhodki	25.967
Vrednost dela	5.840
<hr/>	
Dobiček ob koncu leta 1994	12.193 SIT

Odgovor je jasan. V tem primeru so bili donosni štirje panji. Povprečen donos je bil 27.5 kg na panj (zanemarim približno 1.5 kg medu iz panja št. 5 - glej tabelo št. 2).

Tako si sam izračunam rentabilnost svojega čebelarstva. Realno sliko stanja bo dalo seveda večletno povprečje. Kljub temu leto 1994 ni bilo slabo.

Zgodovina slovenskega čebelarstva

PRVO SLOVENSKO ČEBELARSKO DRUŠTVO

Nadaljevanje

PAVEL ZALETEL

Preiskovalna komisija je že 5. junija pisno pozvala Jakoba Neboisa, naj ji takoj pošlje podrobne podatke o novi bratovščini. Toda benficiat se za to ni zmenil. Tudi na prvi poziv, da se mora določenega dne osebno zglasiti pri preiskovalni komisiji, se ni odzval. Šele ko so mu zagrozili s prisilno privedbo, je prišel na zaslišanje. Zaslišanja prvih štirih so bila tajna, to je za zaprtimi vrati, Neboisa pa so zasliševali javno. Sodnik mu je po eni strani očital nepokorščino do oblasti, ker ni pisno odgovoril niti se ni

takoj javil na prvi poziv. Po drugi strani pa mu je očital sumljivo razpolaganje z denarjem, prejetim od članov bratovščine, ki niti ni bila prijavljena pri oblasteh. Javno zaslišanje in očitki zaradi denarja so še kako prizadeli Neboisa. Ker je komisija že končala svoje delo, je naročila Neboisu, da mora poročilo o delovanju ali nedelovanju bratovščine "takoj" pisno poslati okrožnemu uradu za Gorenjsko.

Okrožni urad je na podlagi govoric, poročil kamenske, blejske in radovljiške gos-

poske ter preiskovalne komisije 28. junija poslal deželnemu glavarstvu vojvodine Kranjske naslednji dopis:

"Preslavno c. kr. deželno glavarstvo vojvodine Kranjske!

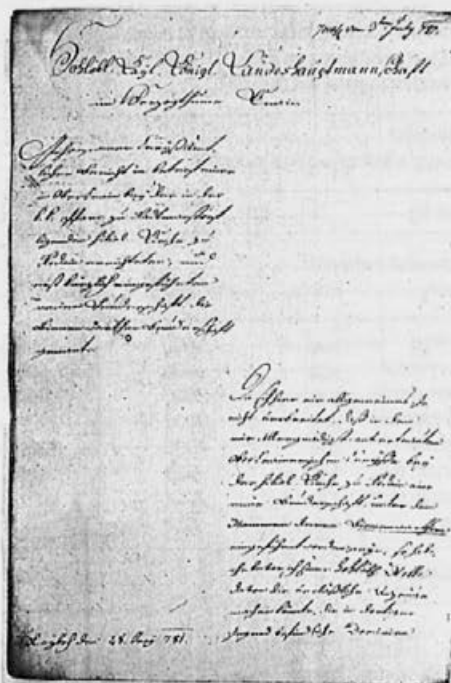
Pokorno poročilo okrožnega urada v zadevi šele pred kratkim ustanovljene bratovščine, imenovane čebelarska bratovščina, nastale pri podružnični cerkvi radovljiške župnije v Rodinah na Gorenjskem.

Ker se tukaj širijo govorice, da je bila v gorenjskem okrožju, ki mi je premilostno dano v upravljanje, pri podružnični cerkvi v Rodinah ustanovljena bratovščina z imenom čebelarska, sem se moral, preden sem preslavnemu uradu o tem mogel poslati zanesljivo naznanilo, pri tamkajšnjih gospodvih, kot so Kamen, Radovljica in Bled, o tem pozanimati in ta so mi poslala pisna poročila: ali 1. tako imenovana čebelarska bratovščina resnično obstaja in 2. kje, na kakšen način in na čigavo pobudo ter od kdaj je ustanovljena.

Tu priložena poročila gospostev bodo preslavnemu uradu bolje predočila, da so te govorice resnične, tako, da tako imenovana čebelarska bratovščina od nedelje po veliki noči resnično obstaja pri podružnični cerkvi sv. Klementa v Rodinah in je bila ustanovljena z nekaterimi duhovnimi slovestnostmi, kot so javna procesija ob prižganih svečah in streljanju z možnarji in zatem maša z izpostavljenim najsvetejšim potem, ko je bilo po izjavah tretjega in četrtega zaslišanca na gospodstvu Radovljica to s prižnico ljudstvu javno naznanjeno in je bilo objavljeno knezoškofovo dovoljenje.

Ni pa bilo omenjenim gospostvom lahko ugotovljati, ali se je to knezoškofovo dovoljenje nanašalo le na žegnanjsko mašo in procesijo ali tudi na samo bratovščino, upoštevaje katerih pravil je bilo pri tem naloženo, kolikšno naj bi bilo število že vključenih članov obeh spolov in koliko denarja znese od običajne članarine 18 oziroma 7 kr., tudi kdo ta denar hrani in zakaj se troši; poleg vsega tega se je poskrbelo, da je bil tamkajšnji župnik Nebois o vsem tem že 5. tega iztekajočega se meseca pisno povprašan in ker nas ta doslej še ni počastil z nikakršnim odgovorom zato je ni mogoče drugače, kot da se zadeva pokorno naznani preslavnemu uradu, da

bi ta lahko posegel po potrebnih ukrepih in izdal ukaze za vbodoče. Sam se pri tem pokorno priporočam milosti preslavnega c. kr. deželnega glavarstva vojvodine Kranjske. pokorni Franc pl. Apfalterr"

Naslovna stran prijave deželnemu glavarstvu

Beneficiat Nebois je 20. junija poslal okrožnemu glavarstvu zahtevano poročilo in se v njem tudi pritožil zaradi grobega zaslisevanja. Poročilo je dodal seznam čebelarjev in drugih dobrotnikov, ki so letno prispevali po 18 kr., seznam dobrotnikov, ki so prispevali po 7 kr., ter seznam dohodkov in izdatkov bratovščine. Poleg je priložil še pisno izjavo blejskega beneficiata Basslerja.

Toda Neboisovo poročilo in seznam ter Basslerjevo izjavo je okrožni urad dobil šele 3. julija. Še isti dan, to je 3. julija, je okrožni urad poslal Neboisovo poročilo in Basslerjevo izjavo deželnemu glavarstvu.

Nenavadno Neboisovo poročilo se glasi: "Blagoslavni c. kr. okrožni urad

Blagoslavni c. kr. okrožni urad je 11. junija zahteval seznam včlanjenih in novoustanovljeno čebelarsko bratovščino in po-

ročilo: 1. na čigav ukaz, 2. kje ima ta bratovščina svoj sedež, 3. kakšni so denarni prispevki, 4. koliko oseb ima bratovščina.

V skladu s tem pokorno pošiljam le tiste liste, na katere sem beležil za lastno uporabo in za izkaz prostovoljnih prispevkov, tako da ne najdem nobenega razloga, zakaj bi sestavil oba seznama pobožnih, od katerih samih je odvisna višina prostovoljnega prispevka, nadalje pokorno odgovarjam na 1. da tu ni bila ustanovljena nobena bratovščina, tudi sam nisem nič takega zaprosil, še manj je bil za ustanovitev bratovščine kdaj izdan kakšen ukaz, potrdilo ali osnutek, zato mi je to v taki obliki povsem neznano. Le za izpostavitve najsvetejšega pri bogoslužju na 1. nedeljo po veliki noči so tukajšnje soseske zaprosile gospoda ordinarija; pri tem so želele za zadostno razsvetljavo, tudi za nekatere maše med letom, plačati letni prostovoljni prispevek, kot se to vidi iz priloge. Iz tega je moč pod 2. sklepati, da ti pobožni dobrotniki nimajo svojega sedeža ali zbirališča, saj nihče ni obvezen plačati prispevka in vsakdo se svobodno odloči za 7 ali 18 kr. za cerkev; in to se pod 3. porabi za sveto mašo. Predvsem pa je bila s tem mišljena okrepitev neke vrste tukajšnji javnosti tako potrebne dušne ustanove in vkolikor bi se v blagajni pojavili viški bi ti šli v javni sklad za ustanovno mašo. Kot 4. število vpisanih dobrotnikov izkazujeta priložena seznama. V tej družbi ni nihče pravi predstojnik, čeprav sem sam nekakšen zbiratelj in tudi blagajni imam v varstvu. Ob tem naj navedem še duhovna gospoda Sigmunda Auerspergerja in Antona Muleja, ki sem ju pritegnil, da bi odvrnil vsak sum, kot svoja zaupnika in hkrati varuha ključa blagajne.

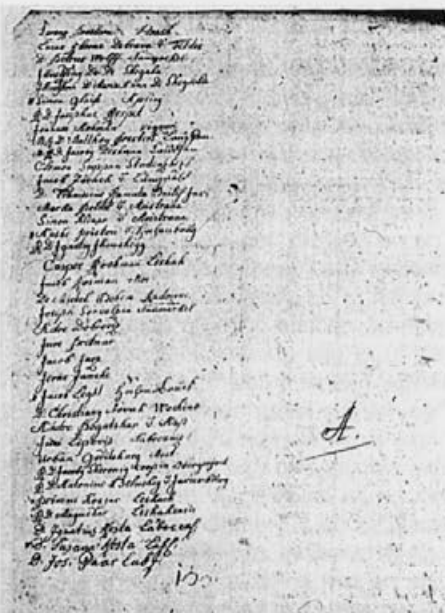
Blagoslavni c. kr. okrožni urad bo takoj lahko milostno uvidel, da takšne napačne navedbe in navidezne obtožbe mojih tožiteljev merijo le na to, da bi spodkopali prevzvišene odredbe izdane v namen prosvetljevanja ljudi, organiziranih po župnijah, ter Tudi nisem pozabil priložiti spiska o prejemkih in izdatkih in navesti točno stanje v blagajni. Nekaj pa me pri tem boli, da so me za povsem nedolžno početje trije preiskovalni komisarji vpričo vseh tako obdelovali, ter da se bodo imena dobrotnikov, ki niso ničesar

zagrešili, marveč izkazali le svojo dobrosrčnost, vlačila po sodišču in da so se te dobrodelnosti v postopku preizkave razglasile za kriminalno početje. Takšne vneme v tej deželi v kakšni preiskavi še zlepa ni bilo opaziti, pa četudi bi šlo za tisočake. Moja čast in dobro ime sta zelo občutljiva in imel bi razloge pritožiti se pri oblasteh nad pretiranimi postopki preizkovalnih komisarjev, a hočem vse to obdržati le v svoji duši. Vse to prepuščam visokemu uradu na vpogled in se sam priporočam za milost.

Blagoslavnega c. kr. okrožnega urada.
prav pokorni
Jakob Nebois
Rodine, 20. junija 1781"

Izjava blejskega beneficiata Basslerja pa je vse prej kot ponižno sporočilo glavarstvu:

"Spodaj podpisani izjavljam v prid resnice, da sem letos, to je 1781. leta prvo nedeljo po veliki noči med svojo pridigo prisotnemu nabito polnemu avditoriju v Rodinah po predhodnem opozorilu in na zahtevo duhovnega gospoda Jakoba Neboisa, tamkajšnjega kurata, jasno in razločno s prižniko povedal, da smo naše zborovanje napačno, nejasno in prav gotovo zdravemu razumu neprimerno imenovali čebelarska bratovščina, čeprav v bistvu ni sama nič drugega kot bratovščina; ker je kot take nismo prijavili nobeni oblasti, tudi zanjo nimamo nobene bule niti dovoljenja, ne kakršnih koli odpustkov, ne neke določene molitve ali siceršnjih dolžnosti, vse kar imamo je edino to, da smemo z milostnim dovoljenjem urada ljubljanskega ordinariata na današnji dan izvršiti slovesno bogoslužje pred izpostavljenim najsvetejšim poleg pridige. Smemo torej naše svobodne in prostovoljne prispevke za osvetlitev te tako revne cerkve in vključitev v tako potrebno ustanovo pravzaprav v resnici razumeti zgolj kot prostovoljno obveznost, po domače, v deželnem jeziku, podpora tukajšnji cerkvi in njenemu ubožnemu beneficiju. Vse to sem med svojo pridigo zagotovo in še bolj obširno ljudem jasno in razločno povedal, kot se pri tem sklicujem na ves prisotni avditorij. Toliko lahko pri svoji duhovniški časti v prid resnice potrdim s svojim lastnoročnim podpisom in pečatom.

Antonij Bassler
beneficiat na Bledu
Datum Bled, 20. junija 1781"

Vsebina obeh izjav je prepletanje zani-kanj in potrditev, da bratovščina je oziroma da je ni. Torej bratovščine ni, ampak je. Basslerjeve izjave več ali manj držijo. Resnično je na belo nedeljo zanimal obstoj čebelar-ske bratovščine. Toda, res je tudi to, da jo je teden dni pred tem z istega mesta - s prižnice objavil beneficiat Nebois.

Basslerjeva izjava, "da smo naše zboro-vanje napačno, nejasno in zdravemu razu-mu neprimerno imenovali čebelarska bra-tovščina, čeprav v bistvu ni sama nič dru-gega kot bratovščina...", pove marsikaj. Med drugim je to potrditev, da je čebelar-ska bratovščina res obstajala. Trditev, da "ni sama nič drugega kot bratovščina; ker je kot take nismo prijavili nobeni oblasti, tudi zanjo nimamo nobenega dovoljenja", pa je

Seznam čebelarjev in drugih dobrotnikov, ki so pla-čali po 18 kr. na leto

priznanje, da je bil tudi sam med ustano-vitelji. Česa? Čebelarske bratovščine. Bra-tovščine, ki ji je treba zdaj na hitro zame-njati smisel oz. namen obstoja. Kaj naj bi oziroma kaj so s tem dosegli organizatorji bratovščine? Nič. Prav nič. Miselnost, da bo vse urejeno, če bodo "breme" vsega te-ga obesili na versko skupnost rodinske cerkve, je bilo v celoti zgrešeno. Oblast je pri vsaki bratovščini zanimalo predvsem to, ali bratovščina je ali je ni, ne pa, kdo jo je ustanovil. Šele nato, s čim se ukvarja. Če se je cerkvena bratovščina ukvarjala tudi z denarjem, in to brez vednosti oblastnih or-ganov, je bila po hitrem postopku ukinjena, denar pa zaplenjen. In prav v to obliko bra-tovščine so z vsó vnemo silili organizatorji rodinske čebelarske bratovščine. Konec je moral biti zato vsakomur znan.

Nadaljevanje prihodnjic

Kmetijski nasveti za čebelarje bodo na Radiu Slovenija 27.12.1995, 16.1.1996, 30.1. in 13.2.1996.

Dr. Alešu Gregorcju čestitamo za opravljeni doktorat na Veterinarski fakulteti v Ljubljani s področja čebeljih bolezni.

Uredništvo SČ

ČZS in Uredništvo SČ

Dia 7: Isti satič, fotografiran nekaj dni pozneje. Nekaj čebel se je že izleglo, druge se bodo vsak hip. V izpraznjene celice so čebele začele nanasati cvetni prah in medicino (foto: M. Debelak).

grafiramo; teža panjička je majhna in tudi za njegovo naselitev rabimo majhno število čebel.

Z opazovalnim panjem imamo veliko veselje. Vsakomur, tudi največjim bojazljivcem, lahko pokažemo naše miljenke v njihovih skrivnostnih gnezdih in pri njihovih skrivnostnih opravilih.

Prozorne celice na steklu

Pri Zandrovih panjičkih se je pokazala še ena zanimiva možnost za opazovanje. Če sat (v panjičku je samo eden) pomaknemo nekoliko bolj na eno stran, nastane na drugi strani toliko večja ulica med steklom in satom. Zato čebele, če jih je dovolj in če so dobro nakrmjene, začnejo zaradi pomanjkanja prostora, graditi voščene celice na steklo. Te celice pa imajo dno ali celo steno prozorno, ker so pač zgrajene na steklo. Tako lahko lepo opazujemo vse, kar se v njih dogaja. Vidimo lahko zaleganje matice, pa tudi, kako čebele zalego gojijo, kako se razvija – celo v zaprtih celicah, kako v slikovitih plasteh nalagajo obnožino v celice, kako jih polnijo in zapirajo z medicino.

Torej, drage čebelarke in čebelarji, poleg lepega čebelnjaka z obvezno opazovalno klopico, si priskrbite tudi ličen opazovalni panjiček in ga postavite nekam pod bližnje drevo. Ob opazovanju čebel vam želim veliko užitek.

Zgodovina slovenskega čebelarstva

PRVO SLOVENSKO ČEBELARSKO DRUŠTVO

Nadaljevanje in konec

PAVEL ZALETEL

To, da je bila rodinska čebelarstva bratovščina cerkvena bratovščina, ne drži. Če danes pogledamo po Gorenjski, vidimo, kako gosto so cerkve natresene po celotnem ozemlju. Nekatere so župnijske cerkve, druge pa podružnične. Danes je župnij veliko več, kot jih je bilo pred 200 leti. Torej je bilo takrat veliko več podružničnih cerkva. Prebivalci, verniki ali farani, kakor koli jih hočemo imenovati, naj bi se torej leta 1781 nekako združili, da bi pomagali enemu samemu, to je rodinskemu benefi-

ju, pri osvetlitvi cerkve in z nekaj plačanimi mašami. Rodinska cerkev je bila do približno leta 1300 farna cerkev. Kot prafara je obsegala nekako ozemlje današnje radovljiške dekanije. Zaradi burnega razvoja Radovljice je bila tedaj fara (prafara verjetno že pred letom 1150) prenesena v Radovljico. Vse cerkve na tem območju, z rodinsko vred, so postale podružnične cerkve radovljiške župnije. Leta 1788 je bila v Rodinah znova ustanovljena fara. Iz vsega tega lahko sklepamo, da rodinska cerkev

PRVA STRAN OSNUTKA ODLOČBE O PREPOVEDI ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

Dopis je glavarju tudi veleval, naj »ostro upozori« upravnika gospodstva Radovljica kot deželno-sodnega predstavnika, ker je bil toliko malomaren, da je bilo organiziranje čebelarjev sploh mogoče.

Drugi dopis je bil naslovljen na ljubljanskega knezoškofa kot prošnja, naj rodinskega beneficiata Neboisa opozori zaradi »prekrška«.

Prihodnji dan, to je praznik sv. Felicite s sedmimi sinovi, je Nebois ukazal že prejel v svoje roke. V soboto, 14. julija, so se v rodinski cerkveni hiši zbrali nekateri ustanovitelji. Dan pozneje, to je 15. julija, je Nebois s prižnice povedal, da čebelarstvo ni več in da jo razpušča po ukazu deželnega glavarstva za Kranjsko. Tako hitrega ukrepanja oblasti verjetno ni bilo ne prej ne pozneje.

Naša prva čebelarstva organizacija je obstajala komaj tri mesece. Njeno razpustitev so po eni strani deloma povzročili ustanovitelji sami zaradi svoje neiznajdljivosti in nedoslednosti, po drugi strani pa je bila

vzrok za razpust takratna oblast, saj se je bala že vsake nenadzorovane organiziranosti tudi nižjih slojev prebivalstva, zlasti Negermanov. Je bila takrat pač že druga polovica osemnajstega stoletja. Škoda je, da o organiziranju »rodinskih čebelarjev« ni ničesar vedel Peter Pavel Glavar. Če bi, ali bi se zgodovina slovenskega čebelarstva morda pisala drugače?

NASLOVNA STRAN POGLAVITNEGA VIRA O »ČEBELARSKI BRATOVŠČINI«

Rodinski in okoliški čebelarji še danes hodijo k maši v cerkev sv. Klementa. O tedanji organizaciji pa verjetno ne razmišljajo veliko. Žal, nihče ne ve, kakšni so bili

Rodinska cerkev danes
Foto: A. S. Vengar, Radovljica

cilji in nameni takratne bratovščine. Kaj je bilo in kaj ni bilo leta 1781, vesta verjetno le rodinska cerkev in njen patron. Morda pa so le še kje skriti spisi (morda v nekem arhivu), ki nam bodo nekoč bolj osvetlili cilje čebelarjev iz takratnega gorenjskega kota skupaj z Ljubljano.

VIRI IN LITERATURA:

Arhiv župnijskega urada Zabreznica – D P Rodinska cerkev.

Arhiv gospostva Bled – S P 1779–1782.

Arhiv gospostva Kamen – S P 1780–1792.

Arhiv gospostva Radovljica S P 1777–1784.

Janez Meterc: Sveti Lovrenc nad Zabreznico, Zabreznica 1992.

Janez Mrak: 80 let škofjeloškega čebelarstva, Šk. Loka 1985.

Peter Ribnikar: Slovenski čebelar 1950–1995.

Jože Rihar – Čebelarjenje v nakladnem panju, Ljubljana 1975.

Jože Rihar – Praktično čebelarjenje, Ljubljana 1956.

Stane Mihelič – Peter Pavel Glavar – čebelar, čebelarski pisec, učitelj in organizator. Ob 200-letnici pisane besede o slov. čebelarstvu, Ljubljana 1976.

Viktor Demšar – Peter Pavel Glavar: življenjepis. Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu, Ljubljana 1976.

Zgodovina cerkve 1988.

Francišek Rojina: Antona Janše Nauk o čebelarstvu, Ljubljana 1922.

Kranjec – Leban: Zemljepis Jugoslavije, Ljubljana 1968.

Anton Melik: Slovenija, Ljubljana 1963.

Josip Gruden: Zgodovina slovenskega naroda, Ljubljana 1916.

Bogo Grafenauer: Zgodovina slovenskega naroda, V, Ljubljana 1974.

Marija Stanonik: Čebela – žlahtna spremljevalka slovenske kulture – Slovenski čebelar 1993/94.

Novosti v tehnologiji čebelarjenja

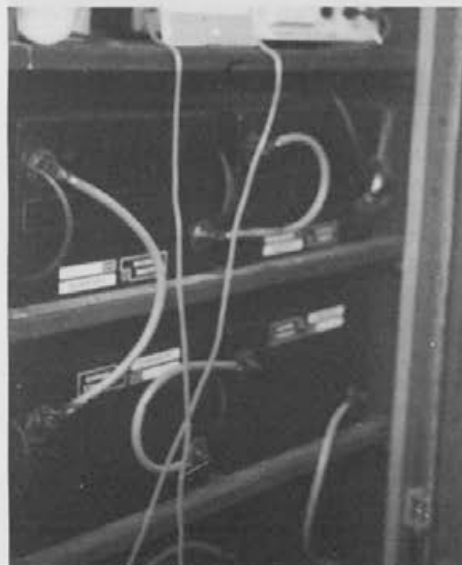
ELEKTRARNA NA VETER

A. RIBARIČ

Ko boste prebrali ta naslov bo marsikdo dejal: Čebele, veter in še elektrarna. S tem človekom nekaj ni v redu. Veter in čebele! Saj se mu je čisto odtrgalo. Nas zavaja ali se norčuje iz nas?

Ne eno in ne drugo. Naslov bi bil lahko tudi Veter v službi čebel in njihovih lastnikov, pa tudi drugačen bi bil lahko. Vendar je ta naslov najbolj natančen, saj točno pove, za kakšno elektrarno gre.

Elektronsko vodeno sončno-vetrno elektrarno »EVC« imam od leta 1989. Postavljena je nad restavracijo Jezero v Velenju. Pridobljeno energijo uporabljam za razsvetljavo, pogon ročne krožne žage, ročnega »hobelnega« stroja, za gretje spajkalnika, obratovanje kotne brusilke, 90-litrškega hladilnika ter za napajanje radijskega in TV sprejemnika. Pri tem uporabljam dve vrsti energije: enosmerni 12 V tok in izmenični 220 V tok. Uporabim lahko vsako posebej ali obe skupaj. Obe dobim iz istega vira.

Energetska omarica: v spodnjem delu so akumulatorji. Foto: A. Ribarič